

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 27.

V Ljubljani, 30. septembra 1898.

Letnik IV.

Mojim Narodom!

Kruta, nemila skušnja zadela je Mene in Mojo hišo.

Moje soproge, dike Mojega prestola, zveste družice, ki Mi je bila v tolažbo in oporo v najtežjih trenutkih Mojega življenja, s katero sem zgubil več, nego zamorem izreči, ni več. Grozna usoda vzela jo je Meni in Mojim narodom.

Moričeva roka, orodje blaznega fanatizma, kateri meri na to, da uniči obstoječi družbeni red, vzdignila se je zoper najplemenitejšo ženo zadevši v slepem, nezmislmem sovraštvu srce, ki ni poznalo sovraštva, srce, ki je bilo le za dobro.

Sredi bezmejne boli razjedajoče Mene in Mojo hišo, vpričo nečuvenga čina spreletujočega z grozo ves civilizovani svet, teši Moje srce v prvi vrsti glas Mojih ljubljenih narodov. Ponizno klanja se božji naredbi prizadevši Mi tolik in neumljiv udarec, blagodarjam Previdnost za preveliki dar, ki mi ostaja: za ljubezen in zvestobo milijonov v trenutkih grenkega trpljenja Mojega in Mojih.

V tisočih znakih, bližnji in daljni svet, nizko in visoko javilo je bol in žalost po blagopokojni cesarici in kraljici. V ganljivem soglasju toguje vse o neizmerni izgubi; pristen odmev čustev pretresujočih Moje srce.

A kakor je Meni svet do zadnjega trenutka spomin na Mojo preljubljeno soprogo, isto tako vzdiguje se ji za vse čase neminljiv spomenik v hvaležnosti in spoštovanju Mojih narodov.

Iz globočine Svojega tožnega srca blagodarjam vse za novo jamstvo sočutja popolne udanosti.

Ako tudi utihnejo veseli glasovi, ki bi morali spremljati to leto, ostaja Mi vendar spomin na neštene dokaze udanosti in toplega sočustvovanja: najdražji dar, ki se Mi je mogel pokloniti.

Skupna naša bol spleta novo, tesno vez okolo prestola in očetnjave. Iz nespremenljive ljubezni Svojih narodov zajemam ne le utrjeno čustvo dolžnosti, da vztrajam v naloženi Mi nalogi, nego tudi nado vspeha.

Molim k Vsegamogočnemu, ki Mi je naklonil toliko britkosti, da mi daje moči izpolniti to, v kar sem poklican, prosim Ga, da blagoslovi in razsvetli Moje narode, da najdejo pot ljubezni in sloge, ki naj jih dovede do sreče in blagostanja.

V Schönbrunn, dné 16. sept. 1898.

FRAN JOSIP I. r.

Ali naj gremo v opozicijo?

To vprašanje se zadnje dni obravnava po naših listih. Splošno so pristasi katoliško-narodne stranke za opozicijo, liberalci so pa vladni. Opozicija je namreč latinska beseda, ki pomeni: nasprotovanje. Mi, ki smo krščansko-socijalne delavske stranke, moramo vpričo teh le razmotrivanj izjaviti, da je za nas to vprašanje že davno rešeno: Mi smo bili v opoziciji proti vladi, odkar se je začela naša organizacija, in bomo v njej ostali, dokler se vlada temeljito ne poboljša, in nam se le to čudno zdi, da so sedaj šele, po tolikih udarcih, po tolikem preziranj, naši poslanci iztaknili misel, da se Slovenec morda vendar lahko brani drugače, nego s tem, da se za prejete udarce vladi najponižneje zahvaljuje.

Drugo vprašanje je pa, ali v sedanjem političnem položaju kaže, da poslanci v državnem zboru izstopijo iz večine in s tem vladi prizadenejo občutljiv udarec. Mislimo, da tudi to kaže, in sicer iz sledečih razlogov.

Kdor hoče biti v opoziciji, mora pomisliti: 1. Ali jo je nasprotnik zaslužil? 2. Ali smo sami dosti močni za opozicijo? 3. Ali je pričakovati uspeha? Če je to troje res, potem le v opozicijo!

1. Ali je vlada zaslužila opozicijo? — V polni meri že davno. Nam delavcem je zavirala organizacijo pri vsaki priložnosti. Še za krščansko gibanje samo na sebi ni imela nobenega smisla. Med uradniki je mnogo liberalcev, ki nas le zato trpe, ker nas zatreti ne morejo. Kar je predložila v državnem zboru v korist delavcem, so ji morali delavski zastopniki izviti iz rok, in še ti predlogi so ostali na papirji, ker so jih predložili v taki obliki in v takem položaju, da se je že naprej vedelo, da ne bodo prodrli, ali vsaj temeljito ne koristili. Doživeli smo celo, da je c. kr. vlada rajši videla socijalne demokrate, nego nas. — S splošno narodno-gospodarskega stališča je zaslužila vlada opozicijo, ker je stala nezaupno, da celo sovražno nasproti naši gospodarski organizaciji. Na Primorskem skuša naše posojilnice protizakonito zatreti, našim zadrugam dela ovire, kjer more. Vemo, da je vladi ljubši ptuji kapitalist, nego domači kmet in delavec. — Z narodno-slovenskega stališča sodimo, da moramo tudi stopiti v opozicijo. Birokracija pri nas je popolnoma protinarodna. Vladni organi so večinoma ptuji plemenitaši, ljudje, ki za naš narod ne čutijo, ampak ga kot Nemci sovražijo. Ura-

LISTEK.

Slepa sirota.

(Po V. Kosmaku.)

Obesil sem torbo na ramo, vzel palico v roko in nekaj drobiza v žep in se podal med svet. Šel sem, ne da bi določil svoje poti. Hotel sem jedenkrat ustreči svojemu nestalnemu značaju. Krenil sem tje do vasi M. in šel dalje po strmih, z borovci obraščenih gorskih podnožjih, med katerimi sumi v globini Iglavka. Pri mlinu me je prepeljal bos, zaprašeni Haron. (Haron je bil starim Grkom in Rimljanom prevoznik, ki je vozil umrle čez reko Lete v večnost, za kar mu je dal vsak obol [vinar]). Oboli niso kot denar več v rabi, zato sem mu dal desetico in lezel sem na drugi strani po strmini navzgor. Solnce je silno pripekalo. Pot mi je silil iz vseh luknjic in mislil sem, da se mi mozeg raztopi. Dospevši do vrha, snel sem si torbo in se vlegel v senco mladega hrasta. Zgoraj

je lahak veter igral z listi, kakor bi se mati igrala z mehkiimi prsti v kodrih svojega deteta. V daljavi je zapiskal drozeg, zakrutil divji golob ter lupila storže veverica. Ne daleč od mene je padel storž na zemljo, letela brenče čebela mimo in zašumelo listje in nekaj sladko zazvenelo, tako neizrečeno sladko, da je umirilo dušo. O ti krasni gozd! — Prsa so se mi širila in s polnim duškom sem pil prirodni balzam. Oči so se mi zaprle, duh je bil omamljen... najedenkrat se zaslisi po dražji previdni koraki. Skočil sem prestrašen po koncu. Solnce je stalo že visoko: v senci sem bil zaspal. Gledal sem, od kod prihajajo koraki in zapazil lovca, ki se je izgubil v gošči, kakor da bi bil podoba iz sanj. Telo mi je bilo zopet krepko in um čil. Šel sem dalje po cesti in gledal na pokrajino, kojo sem že prehodil. Ti gozdovi, te vasi, ta pogorja — vse mi je vzbujalo stare spomine. Pred menoj lepa sela in tam daleč na obzorji zeleni otoki, s katerih se blišče bele hišice: to so samo znane vasi, mirno

stoječe med rodovitnimi njivami, kakor gnezda škrjančkova v zlati pšenici. Tam za tem temnim gozdom so ob potekih in brdih še druge vasice in tudi tam sem bil že jedenkrat. Ustavil sem se. Oko mi je zrlo lepo pokrajino in moj duh se je zamislil v preteklost, zatopil sem se v spomine.

»Kaj neki dela slepa Frančiška?« mislil sem si.

Vidite, tam za tem črnim gozdom leži ob derečem potoku vas. Na obeh straneh vasice proti severu in jugu se vlečejo jarki, po kojih teče iz potoka voda, da namaka rodovitne senčnate travnike. Ondi sem šel nekoč ob potoku. Bilo je ob košnji. Ljudje so obračali in spravljali lepo dišeče seno. Počasno sem korakal. Potok se je na jednom kraju zavil celo do gozda in stezica je peljala ob gozdu. Tu ob ovinku je sedela v senci mlada deklica. Bila je še mlada, bledega obličja in v priprosti, a snažni obleki. Sedela je s povešeno glavo in poslušala v ono stran, od koder sem prihajal. V roki je imela

dovanje je nemško; le če kaka občina ali kak župnik najostreje zahteva, se mu morda postreže s kako slovensko vrstico. Pri vladi slovenski uradniki nimajo karijere. Kak nemški baronček, če tudi nima veliko soli v glavi, preskoči cele vrste domačih izbornih juristov. Posebno zadnji čas je vlada z nastavljanjem nemških uradnikov zopet zelo žalila pravice slovenskega naroda. Najbolj pa nas mora užaliti, če vidimo, da se z nami vlada predrzno igra. Obljubljuje se vse, a izpolnjuje se nič. Kakor z neumnimi otroci so delali ministri z našimi poslanci. Obetali so jim razne eukerčke, ti so se s sladkim obrazom že z naprej zahvaljevali zanje; bili so presrečni, če jim je ekscelencija podala premilostno svojo roko — slovenski narod pa je od birokracije trpel vedno več. Torej vlada je zaslužila opozicijo.

2. Ali smo mi sposobni za opozicijo? — Kakor smo rekli: Mi krščanski socialci smo že v opoziciji, in da smo sposobni zanjo, vidi se na naših zborih in v naših ustanovah. A če bodo naši poslanci sposobni, tega ne vemo. Nekaj jih je pač neizprosnih jeklenih mož, a so med njimi tudi možje iz »gumilastike«, kateri so že tako vajeni vladne brzde, da brez nje skoro ne bi znali vleči političnega voza. A slovanska krščansko-narodna zveza se ne sme vdati duhu brezmišelnosti, ampak mora s krepkim dejanjem pokazati, da ne dá zatreti narodov, katere zastopa. Sedanji položaj desnice je tak, da je zguba naše zveze zanjo usodna, vlada more sedaj spoznati, da so Slovenci tudi političen faktor, s katerim se mora računati; naj zvedo na Dunaju, da mi se nismo izginili z zemeljskega površja, kakor morda mislijo nekatere ekscelence, ki prejemale samo informacije od vladnih organov in iz nemških nam sovražnih listov.

3. Ali je torej pričakovati uspeha? — Uspeh, to je nam Slovincem in delavcem skoro neznana stvar. Kaj so dosegli poslanci naši doslej? Nič, da, še manj nego nič. Bolj ponižni so postali v svojih zahtevah, nego so bili naši predniki pred štiridesetimi leti. Naš narod je šel nazaj v vseh ozirih. Samo zatrli nas še niso popolnoma, to je vse, kar smo dosegli. Našemu jeziku se godé vedno hujše krivice, gospodarsko propadamo vedno bolj, in vendar so ministri obljubovali drobtinico za drobtinico. Teh »uspehov« smo sedaj siti do grla. Vlada naj ve, da slovenski poslanci niso zato na svetu, da bi ji stregli s svojimi glasovi in ponižno

kimaje odobravali njeno početje. Če dosežemo to, je že nekaj. Naša opozicija bi pa tudi na večino dobro vplivala. Ta nestvor, ki se imenuje sedaj vladna večina, je nesposoben za vladno. Skrpan je iz elementov, ki v glavnih vprašanjih niso jedini, in ki so obstrukciji s svojo odnehljivostjo več koristili, nego škodovali. Čehi in Poljaki so nas zapustili, celo katoliški Nemci so že tako globoko prepričani o neomejeni ponižnosti Slovincem, da se čedalje manj opirajo na nas. Ali ni potrebno, da torej naši poslanci stopijo na noge? Sedaj je ministerski predsednik vsaj zvedel, kdo da je načelnik naše zveze; prej se še toliko ni zmenil za nas, da bi bil vprašal, kdo da je načelnik naših poslancev. Ta je pisal pisma, a oni jih še bral ni. Kaj pa, če se zaradi izstopa naših poslancev vladna večina razbije? Mi le to rečemo: Škoda je ne bi bilo; in če se ves parlament razbije, sedaj tudi ne bi žalovali za njim.

Torej: mi ostanemo pri tem, v čemer smo bili doslej: v opoziciji; poslanci pa naj poskusijo enkrat z opozicijo. Izgubiti ne morejo ničesar, ker ničesar nimamo; dosegli ne bi v vladni stranki gotovo ničesar, v opoziciji bodo pa vsaj nekaj dosegli.

Država in njeni delavci.

Dejstvo je, da so delavci v državni službi splošno v boljšem položaju nego delavci v zasebnih službah. Državo se namreč lahko pri tem nadzoruje in v državnem zboru se stori lahko marsikaj za delavce v državnih podjetjih.

Ravno v najnovejšem času je zabiležiti nekaj ukrepov v finančnem ministerstvu, ki imajo namen, zboljšati delavcem v državnih podjetjih gmotno stanje in ki skušajo ob enem malo zadostiti moderni socialni politiki.

V tem smislu je povdariti posebno:

1. Ozira se pri preskrbljenju oslabeledih in dela nezmožnih delavcev tudi na širše kroge delavstva v tobačnih tovarnah.

2. Zboljšajo se plače takozvanih nizjih delavcev in služabnikov pri državnih salinah, in

3. Zboljša se plača začasnim delavcem v dvorni in državni tiskarni.

Tu se hočemo ozreti samo na delavstvo v tobačni tovarni, ker salin in dvorne tiskarne ne obiskje slovensko delavstvo. Že leta 1784 je bila navada, da se je dela nezmožnim

delavcem dajala »miloščina« vsak dan nekaj krajcarjev na račun erarja.

Z dvornim - komornim dekretom z dne 7. marca 1835. leta, torej v času, ko se ni nihče brigal za usodo oslabeledih, dela nezmožnih delavcev, so dobili ukrepi, tičeči se starostnega preskrbljenja tobačnih delavcev, trdno podlago in »miloščine« so znašale odsihdob po času službovanja za možke od 6 do 8 kr. (10¹/₂ do 14 kr. a. v.), za ženske 5 do 6 kr. (8³/₄ do 10¹/₂ kr. a. v.)

Te »miloščine« pa se niso dajale vsakemu delavcu, marveč le tistim, ki so dokazali svojo revščino. Vlada je mislila, da izkazuje s tem Bog vé kako milost ubogim delavcem, ki imajo pravico do preskrbljenja. Pozneje pa se je z Najvišjim odlokom z dne 25. oktobra 1891 povišala miloščina, ki pa je zgubila s tem svoj značaj kot taka, tako da se je smatralo delavce upravičene do »plač invalidov«, kakor se je odslej »miloščina« nazivala in se je zato brez izjeme vsem delavcem dovolila.

Te nagrade so znašale, kakor sledi:

	po dosluženih letih			
	15—20	20—30	30—40	čez 40
Nadzorniki:				
vsak dan kr.	18	21	25	30
na leto gld.	65 70	76 65	91 25	109 50
Delavci:				
vsak dan kr.	16	18	21	24
na leto gld.	58 40	65 70	76 75	87 60
Delavke:				
vsak dan kr.	12	14	17	20
na leto gld.	43 80	51 10	62 05	73 —

Z Najvišjim odlokom z dne 16. aprila 1896 so se dovolile te nagrade tudi delavcem, ki so stopili pred letom 1892. v pokoj.

To je že bilo nekaj za uboge delavce, ki so žrtvovali svoje moči državi, toda še vse premalo. Precej pa se je zboljšalo njihovo stanje koncem leta 1896.

Z Najvišjim odlokom z dne 20. decembra 1896. so se uredile nagrade oslabeledih delavcev, ki so stopili od 1. januarja 1897. leta v pokoj, sledeče:

	Po dosluženih letih			
	15—20	20—30	30—40	čez 40
I. kategorija (nadzorniki)				
vsak dan kr.	40	48	64	80
na leto gld.	146 —	175 20	233 60	292 —
II. kategorija (izučeni delavci, bolniški strežaji)				
vsak dan kr.	35	42	56	70
na leto gld.	127 75	153 30	204 50	255 50

nogavico in pletla. Videl je še nisem nikdar poprej. Ustavil sem se ter jo pozdravil. Deklica je odzdravila, naglo vstala in stegala svoji roki po meni. Poznala me je na glasu, dasi je jaz še nikdar nisem videl ali kaj slišal o nji. Zapazil sem, da je slepa. Vsa postava je bila očividno majhna in krasno obličje brez življenja kakor kip. Brez solnčne svetlobe ostane vsaka rastlina majhna in izgubi mnogovrstnost in živost barv. Brez svetlobe oči ostane tudi človeško telo zamorjeno in obličje ne kaže življenja.

»Ali ste od tukaj?« vprašal sem.

»Da«, odgovori deklica.

»A čegava ste?«

»Moj oče so grobar. Tam-le spravljajo s sestro seno na travniku. Mene pa so pripeljali sem na zrak.« Deklica je govorila uljudno in je postala rudeča.

»Ali ste bila v zavodu?«

»Da, tri leta.«

»S čim se sedaj pečate?«

»Pletem nogovice, čepice in jopice in nekatere druge malenkosti. Znam tudi šivati. S tem pomagam očetu, da me lažje prežive.«

»Godbe ne znate? Slepci umejo skoro vsi godbo.«

»Znam igrati na harpo in to je tudi moje največje veselje.«

»Ali bi s tem ne mogla živeti?«

Deklica je zarudela, zmajala z glavo in rekla: »Ne. Zdaj to ne gre. Nekoč so me oče pregovorili, da sem šla igrati v gostilno. Toda ne pojdem več tje. V zavodu nas je že tako svaril gospod ravnatelj pred tem.«

Razumel sem jo in ji rekel: »Prav storite, da ne greste tje.«

Deklica se je zadovoljno nasmehnila.

»Ali od nikoder ne dobivate podpore?«

»Dobivam. Iz zavoda mi pošiljajo nekoliko denarja. Dobro je, vsaj za drva!«

Hotel sem že seči v žep in ji dati kak dar. Vendar sem se spametoval in pomislil, da bi jo mogel s tem hudo razžaliti. Vedel sem, da je čiste duše in plemenitega srca

zapustila zavod, a s takimi ljudmi je treba prav previdno ravnati, zlasti ako jih hočemo podpirati. Rekel sem ji, da naj pride k meni, da ji hočem, kolikor mogoče, pomagati z denarjem ustanov, ki so namenjene za podporo ubogih.

Prijazno se je zahvalila ubožica in jaz sem šel svojo pot dalje. Srečal sem zeno, ki sem jo že poznal in začel z njo govoriti. — Spraševal sem jo o položaju slepe ubožice in zvedel, da so ji mati že davno umrli, da je bila v zavodu in da živi sedaj v revščini.

»Zato bi jo morali vi podpirati s kako malenkostjo.«

»Ah, mi bi jo že podpirali, ko bi bila ona drugačna. A v Brnu so naredili iz nje »fajlo«. Da bi šla po hišah si kaj izprosit — Bog obvaruj! A vendar ji sam ne prinese noben človek v hišo. Neumen bi bil vsak! Naj bi šla včasih po gostilnah igrati na harpo — zna dobro! Dobila bi marsikak krajcar: to ji nikakor ne diši. Ker hočeš torej biti »fajla«, bodi!«

	Po doslužbenih letih			
	15—20	20—30	30—40	čez 40
III. kategorija (profesijonisti, po- žarni čuvaji)				
vsak dan kr.	30	36	48	60
na leto gld.	109 50	131 40	175 20	219 —
IV. kategorija (drugi delavci in kvalifikovane de- lavke)				
vsak dan kr.	25	30	40	50
na leto gld.	91 25	109 50	146 —	182 50
V. kategorija (druge delavke)				
vsak dan kr.	20	24	32	40
na leto gld.	73 —	87 60	116 80	146 —

Po tem redu se odslej plačuje pokojnina, torej se je uredilo po pokojninskem redu uradnikov in služabnikov, ki ima za podlago, da dobi vsak delavec po 40 letnem službovanju 70 odstotkov povprečne plače.

Ta uredba pokojnin je jako potrebna in od delavstva zaželjena. Seveda tudi ta uredba ni kakor bi morala biti, ker delavec bi moral uživati pokojnino tako veliko, kakor znaša njegova plača. To bi bilo pravično, ker delavec se žrtvuje najbolj za državo, bolj nego pa uradniki po pisarnah, ker on žrtvuje tudi svoje zdravje. Vseh delavcev ima tobačna režija 32.000 in v 17 letih bo povznanje teh pokojnin stalo državo 612.000 gld. Koliko je s temi tisočaki revežem pomagano in vendar so samo tisočaki, dočim gredo milijoni za nepotrebne kanone in puške!

Politika po svetu.

Naša notranja politika se suče sedaj tudi deloma okrog slovanske krščansko-narodne zveze. Katoliška narodna stranka v Ljubljani je sklenila, da naj pokažejo slovenski katoliški poslanci svojo energijo v zastopanju ljudskih koristij s tem, da delajo na to, da izstopi zveza iz večine in dobi tako prosto roko nasproti vladi. Vlada se ne ozira prav nič na Slovence, ona deluje povsodi proti pravici Slovencev, dočim se nahajajo poslanci slovenski v njeni večini. Poleg tega pa se gre tu za pogodbo z Ogersko. Poslanci bi storili velik greh napram ljudstvu, ako bi glasovali za pogodbo v tej krivični obliki. Zato moramo z veseljem pozdraviti ta sklep katoliške narodne stranke. Naši poslanci morajo v opozicijo, ako jim je pri srcu res blagor ljudstva. Za pogodbo naj bi ne glasoval noben slovenski poslanec! Katoliški poslanci zastopajo v zvezi energično svoje sta-

lišče, zlasti dr. Krek in dr. Žitnik. Da bi ne popustili, dokler ne postane vlada pravična Slovincem!

Nemški cesar Viljem II. imel je pri nekem obedu v Oeynhausenu govor jako zanimive vsebine. — Povedal je namreč, da misli v bližnji bodočnosti predložiti nemškemu državnemu zboru predlog, po katerem se bodo tisti, ki skušajo delavce pri delu ovirati, ali jih celo k strajku zapeljati, kaznovani z ječo. Če bi se to uresničilo, kar je nemški cesar povedal, bila bi prostost združenja nasproti delodajalcem popolnoma uničena. Država, katera za delavce jako malo ali celo nič ne stori, hoče jim vzeti še prostost združevanja. Če država nič zanje ne stori, morajo sami potom strajkov priboriti si boljših pogojev za obstanek. To je pač jasno. — Ni čuda, da vse nemško časopisje jako dvomi, če bo ta zakon vsprejet. Katoliški centrum, ki je na shodu nemških katolikov tako jasno zagovarjal pravice delavcev, gotovo ne glasuje zanj. Vsaj katoliško časopisje se odločno izraža proti tem predlogom. Socijalni demokrati tudi ne bodo zanj glasovali. Nemški delavci napravljajo sedaj na več krajih shode, kjer obsojajo te cesarjeve besede. Seveda kapitalisti bi radi videli, da bi ta zakon zagledal beli dan, ker potem imajo oni delavce popolnoma v svojih pesteh.

Proti socijalnim demokratom v armadi je izdalo nemško državno vojno ministerstvo sledeči ukaz: Podčastnikom in moštvu se službeno prepoveduje: 1. Vsako vdeleževanje pri zvezah, shodih, svečanostih in denarnih zbirkah, ako nimajo k temu posebnega službenega dovoljenja; 2. kazanje revolucionarnega ali socijalnodemokratskega mišljenja, zlasti z vzkliki, popevanjem ali podobnimi izjavami; 3. naročevanje in razširjevanje revolucionarnih in socijalno-demokratskih spisov, kakor tudi donosanje takih spisov v vojašnice in sploh službene prostore. Dalje se vsem, kateri so v aktivni vojski, zapoveduje službeno, da takoj službeno naznanijo, ako zvedo, da so revolucionarni ali socijalnodemokratski spisi v vojašnici ali drugih službenih prostorih. Te prepovedi in zapovedi veljajo tudi za tiste, ki pridejo k vojaškim vajam ali k nadzorovalnim vajam po prestani službi, v kolikor velja zanje vojaški kazenski zakon. Nemška vlada se jako moti, ako meni, da se da socijalna demokracija zatreti z nekaterimi ukazi. To bode pomagalo ravno toliko, kakor Bismarckov zakon nasproti socijalni demokraciji. Le pomnožil jo bo.

lahko pokvari, — in če se pokvari slepec, je to hujše zlo, kakor bi zdravi padel.

Zena je pritrdila: »Res je tako, res! Na to še niti mislila nisem!«

»Vidite, proti takim revežem, kot je ona, moramo biti prav previdni. Zato pa imamo pri Bogu dvojno zaslugo.«

Val pride in zopet izgine in tako tudi človek. Že davno nisem bil v onej vasi. Kaj neki dela slepa Frančiška? mislil sem si tedaj. Na polju so želi zrelo zito, a drugo je zorelo. Ta, ki živi toliko ljudij, skrbi tudi za slepo Frančiško, skrbi za njo, kakor tičar za slepega slavčka.

Toda, ker Bog živi vse, zato pričakuje in zahteva od nas, da pomagamo ubogemu bližnjemu. A slepci so veliki reveži. Pomagajte jim, kolikor morete; podpirajte zavode za take sirote, ker nihče ne ve, ne pride li njegovo dete slepo na svet, ki bo moralo iskati pomoči v takih zavodih!

I. T.

Na Španskem je madridska komora sprejela s 151 proti 48 glasovom zapisnik o miru. V kratkem se bodo sesli zastopniki španske in ameriške vlade na francoskih tleh in sicer v Parizu, da določijo končne pogoje miru med obema državama. Pet ameriških zastopnikov za sklepanje miru se je že podalo na pot v Evropo, od katerih so štirje republikanske, jeden pa demokratične stranke.

Naša organizacija.

Krščansko-socijalno gibanje. Vsled smrti cesarice Elizabete je izostalo mnogo nameranih vesellic, pred vsem velika delavska slavnost. Gotovo se ne spodobi, da bi še sedaj prirejali šumne veselice, pač pa ni treba, da bi zato spala naša krščansko-socijalna društva. Pozivljemo vsa društva, da prično na zimo, ki je zlasti za to primeren čas, pridno delati v ožjem krogu doma. Poleti so se prirejali izleti in shodi pod milim nebom, po zimi se preseli vse življenje v domače prostore. Prosimo vsa društva, da nam pridno poročajo o svojem delovanju, o vseh in domačem položaju. Treba je, da nas veže jedna vez in da se zavedamo tega tudi v listu, ki nam je kranjskim in štajerskim društvom skupen. Na tak način se tudi vspodbujamo medsebojno k delu, ki je življenjske važnosti za našo organizacijo. S tem se vtrjuje tudi solidarnost med krščanskimi socijalci in poleg tega zanima krščanskega socijalca, kako se godi njegovim sobratom. Torej poročajte nam pridno o svojem delu in gibanju!

Socijalne zadeve.

Povišanje uradniških plač je dalo nemškima listoma »Fremdenblatt« in »Reichswehr« predmet za razmišljanje o plačah naših častnikov. V dolgem, bridko pisanem članku milo toži »Reichswehr« (v vojaški prilogi »Vedette«), da pri nas v Avstriji vojaštvo se vedno ne zavzema tistega častnega mesta v državi, katero mu gre. Po njenem mnenju bi morali vojaške častnike vse bolj častiti in spoštovati. Dočim se je uradnikom plača povišala, se nihče ne zmeni za vojaške častnike, ki tudi potrebujejo povišanja plač. Za vse stanove se potegujejo razne stranke v parlamentu, le za uboge častnike ni nikogar, ki bi se zanje potegnil. Seveda članek se konča z ostro zahtevo, da se tudi častnikom povišajo plače. — Kakor se nam ta zahteva zdi čudna, vendar je res, da se v vladnih krogih že govori o povišanju častniških plač, da, v Budimpešti so v višjih častniških krogih v tem že skoraj gotovi. Načrt imajo baje že izdelan. — Torej delavec, pripravi se na nove davke in žrtve, kajti kdo drugi bo utrpel tisočake, ki bodo se za jedno stopinjo bolj pomehkuzili življenje naših častnikov. Žalostno je, da se piše v sedanjem času, v dobi stradanja in bede delavcev, da nima častništvo nobene stranke za seboj, dočim ima vojaštvo najmočnejšo stranko za zagovornico, namreč vlado. Le naprej z obteževanjem delavskih stanov, ako hočete čim preje katastrofo!

Na Češkem se nahajajo že celo »husitske« učiteljice. V »Narodnih Listih« je nekaj takih učiteljic objavilo list, v katerem se »bojujejo« zoper nazore, katere je razložil slavni češki krščanski socijalist dr. Neuschl na katoliškem shodu v Pragi v govoru »o ženskem vprašanju«. Svoje dokaze ali bolj lastne protidokaze pobirajo te deklice iz socijalistične nenravne knjige Bebel: »Die Frau« — Res značilno je to za barvo in нравni nivo čeških »narodnih« socijalcev, saj hočejo menda te učiteljice biti husitsko-socijalne. Žalostno je to za češki narod in zahvaliti moramo Boga,

»Draga žena«, rekel sem, »v Brnu niso naredili iz nje »frajle«, marveč so jo samo kolikor je bilo mogoče, priučili čistosti srca in ji oblačili dušo. Da nosi še danes isto obleko, katero ji je podarila v Brnu neka dobra gospa, zato še ni »frajla«. Nosi to, kar ima. Da ne hodi beračit po hišah, to ji ni zameriti. — Ona je mlada in more vsaj še nekaj delati. Misli si: za beračenje je še časa dovolj, ko bode sila. Dokler imam še očeta, rajši trpim revščino. A kdor ji hoče pomagati, naj ji dá kake nogavice plesti in jih dvojno plača.«

Zene je bilo nekoliko sram in je rekla: »Toda, če ji človek kaj dá, vzamejo ji oče in sestre.«

»Ali je to tako hudo«, zavrnil sem jo, »ko bi tudi — ker živé skupaj: oni jo podpirajo in živé — ona prispevala s svojim vinarjem za skupne potrebe? A to, draga žena, da ne gre igrati v gostilne, morate vi kot mati le odobravati, ker dobro veste, da se tam tako nedolžna deklica, kot je ona,

da pri nas še niso naše učiteljice tako daleč. Seveda se dela s katoliške strani z vsemi močmi za katoliško organizacijo žensk, ki je že dobro razvita pri Čebih.

Čevljarska in krojaška zadruga. V soboto zvečer vršil se je osnovni shod čevljarske in krojaške zadruge. Vdeležilo se ga je več obrtnikov obeh vrst, odobril se je načrt pravil, ki se predložé v vregistrovanje, in izvolil naslednji začasni odbor: gg. Fr. Jeločnik, Fr. Pavšner, Andrej Savli, Val. Jerina, Fran Medic, Fr. Kovačič.

Velik štrajk. V Parizu štrajka 7000 delavcev, ki so gradili državno železnico in kanale za razstavo. Štrajk je nastal vsled tega, ker jim nečejo plače povišati.

Delavski svet v trgovinskem ministerstvu. V podporo in v zastopanje interesov delavstva osnoval se je delavski statistični urad v trgovinskem ministerstvu. V podporo tega urada, ki ima nalogo, skrbeti za natančne podatke o delavskem položaju, se je osnoval dne 25. t. m. delavski svet (Arbeiterrath) in se izvolil na poziv trgovinskega ministra dr. Bärenreitherja odbor, da se posvetuje in odobri provizoričen pravilnik, katerega je sestavil minister.

Občinski delavci v Švici. Občinski zastop glavnega švicarskega mesta Bern je sklenil delavcem, ki so v mestni službi, plačo regulirati. Vsak izučen poklicni delavec bo imel po novem letu za deseturno dnevno delo najmanj 5 frankov, ali po naše 2 gld. na dan, navadni neizučeni delavci pa najmanj stiri franke, to je 1 gld. 60 kr. dnevne plače. Ako občina odda gradbo kakenga mestnega poslopja tuji tvrdki, pa je ta dolžna ozirati se pri plačevanju svojih delavcev na občinski minimalni tarif. Približno take so plače občinskih delavcev urejene že po drugih švicarskih mestih, kakor v Zürichu, Winterthurnu in Lausanne. Tako se za delavce skrbi v napredni Švici. Naš občinski zastop v Ljubljani pa, ki hoče biti tudi »napreden«, a je v resnici le liberalen, pa ne stori ničesar za svoje delavce, ki so uprav škandalozno plačani. Delavci nimajo povoda, da bi Vam bili hvaležni, gospod Hribar!

Drobtine.

»Slovenski narod« in opozicija. Mi se kaj neradi in zato malo pečamo s tem buržoazijsko-liberalnim listom, vendar od časa do časa se nam zdi potrebno, da ga privlečemo na dan, zlasti kadar se zadirja v naše interese. Vsak slovenec bi moral z veseljem slišati junaški sklep katol. narodne stranke, da naj slov. poslanci pustijo vladu na cedilu in začno jedenkrat resno in samostojno delati za naše koristi. Vsi slovenski listi so z veseljem pozdravili to misel, seveda »Slov. Naroda« ne smemo iskati med njimi. On je povsodi ondi, kjer se gre za ljudske interese zadnji ali pa je še nasproti. Tudi takrat je »Narod« nasproti. V dolgem članku govoriči na vse strani in dokazuje, da »ni še čas, izstopiti iz desnice in iti v opozicijo, kajti prav sedaj potrebuje vlada desnico bolj kakor kdaj poprej.« Torej naši slov. poslanci, zastopniki ljudstva, so zato, da se postavijo v službo vladi, ki naj dela z njimi, kar hoče in jih tudi izkoristi proti ljudskim interesom?! Lepo je to od našega »Naroda«, ki se ne more več zvati slovenski, da nam tako krasno razvija svoje liberalno načelo, ki je, kakor je obrneš, vedno proti ljudstvu naperjeno. Poleg tega imajo pa še slov. poslanci vrlo slavno nalogo Čeha podpirati v njih težnjah, tako nas poučuje nadalje »Narod«. Gotovo smo tudi mi zato, da se Slovani vzajemno podpiramo v svojih težnjah, vendar mi smo sebi najbližji. Mar naj poginemo v slavni vlogi podpiralcev Čeških? Mi moramo

vendar skrbeti za svoj obstoj in za svoje koristi, zato moramo ravno sedaj pustiti desnico, ko se gre za ogrsko nagodbo, torej za veliko škodo ali dobiček našemu ljudstvu. »Narod« pa pravi v svoji slovanski duši, da ako glasujejo Čehi za nagodbo, tedaj smemo tudi mi. Ta je lepa! Ako skoči moj prijatelj pod železniški voz, smem brez skrbi tudi jaz?! Našemu starokopitnemu liberalcu ze pohaja vsa previdnost, s katero se je varoval prejšnje čase; sedaj pa prihaja čedalje bolj odkritosrčen. Pri tem pa nam prihaja na um, da je liberalizem svoboden tudi v narodnosti in torej lahko zamenja mažarske interese s slovenskimi, ako se mu zdi »času primerno.«

Batine za anarhiste. Nekateri nemški listi so izprožili misel, kako bi se dalo zatreti nevarni anarhizem. Ako sklene anarhist izvršiti kak atentat, tedaj je skoraj gotov, da se ga obsodi na smrt razun ondi, kjer ni smrtne kazni. Ker pa si ti ljudje ne štejejo smrti v kazni, ampak jim je celo v ponos — tako daleč pritira fanatizem, — zato ni ta kaznen po mnenju raznih listov primerna zanje. Treba je najti kazni, ki je jako občutljiva in pa ob enem sramotna. Taka kazen bi bila — batina. Ako bi se anarhista ne zaprlo kakor zdaj Luchenija, in bi se ne priušale v časnikih podrobnosti njegovega življenja, kar ga dela nekako slavnega, temuč bi se mu jih naštel dovoljno številce batin, bi znal preiti tem vitezom veselje do »slavnega« dela. Kako vspodbuja anarhiste tako neumno popisovanje in opazovanje morilcev, nam priča dejstvo, da sta hotela precej po atentatu na cesarico dva anarhista laškega princa umoriti. Listi naj molčijo o osebi atentatovca, njemu pa se jih naj naloži po potrebi sramotnih batin, ako je vreden — tudi do smrti. Tako si belijo glave listi in tudi socialno-demokratski v Nemčiji, saj je socialnim demokratom posebno neprijetno, da se mladi sinko tako zgodaj postavlja na lastne noge in s tem očeta spravlja v zadrego.

Birokracija pri delu. Nek nemški list iz Šlezije pripoveduje prav lepo povest o birokratičnem potnem delu. V malem mestu v pruski gorenji Šleziji je izpustil mlad šolar v zrak papirnatega zmaja. Zmaj se zatakne na žici električne zveze požarne brambe in prekine b a je zvezo. Najnaravnejše bi bilo, da bi se papir snel z žice in tako bi bilo vse dobro. Mesto tega pa se je pričelo dolgotrajno delovanje birokracije. Policaj naznani pismeno o dogodku. Policijski komisar pregleda vlogo, ki roma nato k policijskemu nadzorniku. Od tu se napoti pisanje k magistratu in komisiji požarne brambe. Komisija pusti papirnatega zmaja po ključavničarju odstraniti in predlaga magistratu, da se dovoli vestnemu čuvaju nagrada 15 krajcarjev. Ključavničar naznani pismeno, da je odstranil zmaja. Mestna glavna blagajna plača policaju svoto 15 krajcarjev in policaj potrdi pismeno, da je svoto res prejel. Zdaj dobi vodja šole, katero je obiskoval oni učenček. — 15 dnij so ga iskali — poziv, da mora fantiča ostro posvariti. Vodja poroča nato, da je pobiča posvaril. Zdaj pa pošlje komisija požarne brambe šolski deputaciji dolgo pisanje, v katerem se ta pozivlje, da se opozori posredovanjem okrajnega šolskega nadzornika vse šole v onem mestu na nevarnost pretrganja električne zveze in da se učencem zabiči, da ne spuščajo v mestu papirnatih zmajev. Toda to še vse ne zadostuje. Šolska deputacija napiše pisanje, katero se izroči vsem šolskim vodjam v mestu. To pisanje roma iz rok vodij v roke učiteljev. Še ne zadosti. Šolski nadzornik se mora o tem obvestiti. To sporoči šolski deputaciji in šolska deputacija sporoči zupanu. Konečno pridejo vsa pisanja z modro nitjo prevezana z velikansko številko na čelu v arhiv. Vsa pisanja so romala štiri mesece okrog in zdaj si odpočivajo v arhivu.

Proti laškim delavcem napravili so tudi delavci pri gradbi železniške proge Velenje-Dravograd demonstracije. Zbrali so se namreč dne 14. t. m. ter sli z avstrijsko zastavo spredaj po celi železniški progi; kjer so nalezli na laške delavce, vzeli so jih seboj ter kričali: »Živela Avstrija!« »Proč z Lahoni!« Nesreče ni nobene, kar z veseljem beležimo.

V Hamburgu traja že nad deset tednov jako interesanten štrajk. Štrajkajo namreč pekovski pomočniki, katerim nečejo delodajalci nobene zahteve izpolniti; tudi pogajati se ne marajo z njimi. Na strani delavcev stoji cela hamburška delavska organizacija, ki je kaznovala trdovratne mojstre z bojkotom, mojstre pa podpira »zveza delodajalcev«, ki je odrekla onim pekarnam, ki so privolile delavskim zahtevam, prodajo moke, mleka, šote, drv i. t. d. V taci razmerah je težko reči, katera stranka da bo zmagala; gotovo pa je, da trpita pri tem štrajku obe bojujoči se stranki. Drug hoče drugega siloma poraziti; to je znamenje, da znajo v Hamburgu malo socialne politike.

Nesreča v rudniku. V Dortmundu ponesrečili so se v ondnotnem rudniku 4 delavci. Padli so v globoko jamo, ker se je odvezala neka vrv. Vsi štirje bili so takoj mrtvi.

Oporoka socialnega demokrata. Črevljar Jožef Czernek v Krakovu zapustil je vse svoje premoženje — 30000 gld. — voditeljem socialne demokracije v Krakovu, da ga obrnejo v social-demokratske namene. Pač se cede ljubljanskim sodrugom sline po takem čevljarju.

Najnovejša vest. Slovanska kršč.-narodna zveza je zavrgla predlog dr. Kreka, da izstopi zveza iz večine, ter sprejela predlog dr. Laginje, da stoji zveza neodvisna nasproti vladi ter uravnava svoje postopanje izključno po dejanjih vlade, in da ostane zveza v večini v toliko; v kolikor se večina ne identifikuje z vlado.

Sedlarskega pomočnika

sprejme takoj v delo

Anton Jugovič,

sedlar in tapetnik v Škofji Loki.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikovalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franco Pavšner,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4.

PRISTEN

Cena enoju 25 kr. (50 vinkov)
vsobina 500 gramov.

Kathrein.

Krippova sladna kava

v polnih zrnih

Kathreinove kavarne za sladno kavo
Gungl-Monakovo

V svojo kasedo korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvrstne zavoje.